

Nr 156.

Av herrar Bergman och Larsson, Johan, *angående höjd omsättnings- och utskänkningskatt på spritdrycker.*

Konsumtionen av spritdrycker i Sverige är för närvarande långt högre per individ räknat än i de övriga nordiska länderna och även betydligt högre än i England. Medan konsumtionen i Sverige av spritdrycker (efter beräkning per liter à 50 procent) år 1933 utgjorde i det närmaste 4 liter per individ, utgjorde motsvarande konsumtion efter samma beräkningsgrund i Danmark 0.7 liter och i Norge ej fullt 2 liter. Den överraskande låga siffran för Danmark, som före krigstiden hade den största konsumtionen i Norden (cirka 8 liter), är, som bekant, föranledd genom den starka beskattningen av spirituosa i vårt södra grannland. I Norge är konsumtionen per individ endast ungefär hälften så stor som i Sverige. I Norge har ingen sådan beskattning ägt rum, men där har man i stället med en annan metod vunnit ett resultat, som visserligen ej uppnår det danska, men dock är vida överlägset det svenska. Den norska metoden har varit lokala förbudsåtgärder (i städerna folkomröstning; av 67 städer i Norge ha tack vare vetoomröstningen endast 17 någon brännvinsförsäljning).

I England (inklusive Wales) var konsumtionen av spritdrycker, efter samma beräkningsgrund som här ovan avgivits, år 1933 omkring 1 liter per individ från att åren efter kriget ha hållit sig kring cirka 3 liter. Även England har liksom Danmark en synnerligen hög beskattning av spirituosa, t. o. m. i vissa fall ännu högre än Danmark. Enligt den senaste, synnerligen omsorgsfullt utförda redogörelsen i det den 23 oktober 1934 av rusdryckslagstiftningsrevisionen avgivna »Betänkande med förslag till spritdrycksförordning m. m.» utgjorde skatten på spritdrycker i England beräknad efter liter ren alkohol (100 procent) till april 1918 5 kronor 20 öre, men utgör numera cirka 25 kronor 40 öre, medan den i Danmark enligt samma beräkning utgör 17 kronor 60 öre (20 kronor för utländska varor).

Att den höga skatten medför ypperlig effekt i avseende på konsumtionens sänkning är allom uppenbart. Och att nedgången i statistiskt mätbar konsumtion icke kompenseras — som mången kanske föreställer sig — genom en så stegrad olaga handel att verkningarna eluderas, det framgår av statistiken över alkoholkonsumtionens sociala skadeverkningar i de olika länderna. Fylleriförseelserna ha i Sverige nedgått med högst 50 procent, jämfört med tiden före kriget, men i England ha de nedgått med ej mindre än 74 procent.

Mången torde nu föreställa sig att en stegrad beskattning av spirituosa

skulle medföra ekonomiskt katastrofala verkningar för staten. Erfarenheten från länder med hög spirituosabesättning vederlägga kraftigt dessa farhågor. I Danmark hava statsinkomsterna av alkoholhaltiga dryckers beskattning ökats från omkring 16 miljoner kronor år 1913 till omkring 64 miljoner kronor år 1929, och ungefär på sådan höjd står alljämt denna inkomstpost därstädes, trots den starka nedgången i konsumtionen. Likartad erfarenhet har man i England.

Nu har man ju icke ens ifrågasatt en så hög beskattning i Sverige som den i dessa länder förekommande, men även de mindre höjningar som förekommit hos oss bekräfta utlandets erfarenhet i avseende på den allmänna tendensen.

Den av riksräkenskapsverket meddelade uppgiften om behållna inkomsten av omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker upptager för de nedanstående budgetåren följande belopp (se statsverkspropositionens bilaga, Inkomsterna, Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning, sid. 41):

Budgetåren 1929/1930	kronor	40,107,433
1930/1931	»	40,559,016
1931/1932	»	44,850,117
1932/1933	»	67,496,972
1933/1934	»	78,528,728

Riksräkenskapsverket skriver: »De i tablån redovisade större stegringarna av omsättnings- och utskänkningsskattens avkastning äro betingade av de höjningar i skattesatserna, som tid efter annan vidtagits.» Dessa höjningar ha varit följande: Från och med den 1 juli 1929 höjdes procentsatsen för omsättningsskatten från 50 till 55 procent å detaljhandelns inköpspris. Den 1 februari 1932 infördes en särskild grundavgift för omsättningsskatten med 60 öre för liter. Från och med den 1 juli 1932 höjdes grundavgiften till 1 krona för liter och procentsatsen till 60 procent å inköpspriset. Den 1 februari 1933 slutligen höjdes grundavgiften till 1 krona 60 öre för liter.

Det statsekonomiska resultatet av de företagna höjningarna har sålunda varit mycket gott. Men det oaktat ha höjningarna haft den goda verkan att konsumtionen sjunkit. Brännvinskonsumtionen i Sverige (beräknad efter liter å 50 procent) har utgjort per invånare:

1931	4.9 liter
1932	4.5 »
1933	3.9 »

Det visar sig således även i Sverige och vid även så små skattehöjningar som här förekommit i jämförelse med Danmark och England, att minskad konsumtion och stegrad statsinkomst låta sig förenas.

En beskattning av icke blott obehövligen utan även skadliga varor är

icke blott socialt oantastlig — ingen, som icke själv vill, behöver ju erlægga en sådan skatt — utan även nyttig och verkar i folkuppfostrande syfte. Farhågan för en så stegrad olaglig alkoholtrafik att verkningarna skulle förielas hava i andra länder visat sig överdrivna; i England med dess långa och vikskurna kuster skulle sådana farhågor kunna mer än i Danmark möjligen ansetts motiverade, men de ha icke besannats. Och i varje fall vore metoden att på prisbillighetens väg få bukt med den olaga alkoholtrafiken även i vårt land en orimlig och till allmän alkoholisering ledande utväg. Den olaga trafiken skall stävjas med samhällets effektiva och allvarligt drabbande maktmedel och icke med konkurrens i prisbillighet.

Då vi i en annan motion på där anförda grunder yrkat avslag på Kungl. Maj:ts förslag att ytterligare beröva rusdrycksmedelsfonden 8 miljoner kronor, och då det, oavsett utgången av den frågan, i alla händelser torde vara förtänksamt att med hänsyn till eventuella behov vid statsregleringens definitiva uppgörande för nästa budgetår äga möjligheter att utan anlitan av vare sig ytterligare lån eller fonders bottenkrapning uppgöra densamma — vadan denna motions slutbehandling i vederbörande utskott torde böra anstå till dess överblick över behoven för nästa budgetår med större säkerhet kan vinnas — hemställa vi,

att riksdagen måtte för sin del begära följande ändrade lydelse av andra paragrafen i förordningen om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker:

2 §.

Omsättningsskatten upptages vid detaljhandelsbolagens inköp av spritdrycker och utgår dels med en grundavgift av 3 kronor, för liter räknat, dels med 60 procent av det belopp som, skatten oberäknad, betingas vid inköp av dryckerna i buteljerat skick.

Detaljhandelsbolagen — — — omsättningsskatten.

Stockholm den 23 januari 1935.

J. Bergman.

Joh. Larsson.